

Nakon predgovora („Presentazione“, 7-8) Franca Crevatina, autorica nas u uvodu („Introduzione“, 9-20) upoznaje sa svojim istraživanjima. Ponajprije se osvrće na prezimena i njihov nastanak te prezimena u izvorima s područja Buja. Njih je prvotno istraživala kroz matične knjige, od kojih je najstarija ona krštenih za razdoblje od 1539. do 1585., ali i preko Inventara istarskih šumskih površina (*Registro dei boschi dell'Istria*) iz 1541./1542. te kasnijih izvora sličnoga karaktera (1554., 1603./1604.), koji pored prezimena daju uvid i u nazivlje šuma i njiva. Korišteni izvori pružaju uvid u strukturu društva u Bujama i okolici, gdje postoje tri društvena sloja: patriciji, kler i pučani (*notabili, clero i popolani*), a obitelji su označene kao građanske i pučanske (*cittadine o civili i popolane*). Pored izvora kao što su matične knjige (krštenih i vjenčanih), autorica se koristila i knjigama *Status animarum* Buja za 17. stoljeće. U uvodnom dijelu donosi i broj stanovnika u Bujama od razdoblja poznate Valierove vizitacije (1580.) do sredine 20. stoljeća. Usporedbom korištenih izvora došla je do zaključaka o vremenu doseljavanja pojedinih obitelji novih stanovnika.

Najopsežniji i središnji dio ove knjige, „Famiglie presenti a Buie fino al 1945“ (21-197), donosi popis bujskih obitelji (prezimena) abecednim redom, a s obzirom na njihovu prisutnost u izvorima. Uza svako je prezime autorica navela prvi spomen imena u izvorima te ostale pojave prezimena u izvorima. Ponekad je uz pojedino prezime prepisan čitav upis u izvoru (primjerice, vjenčanja ili krštenja).

Na ovo se poglavlje nadovezuje ono naslovljeno „Tavole riassuntive“ (197-216), u kojem, s obzirom na korištene izvore, autorica donosi pregledne popise pojedinih funkcija u općini Buje (dužnosnici za vrijeme akvilejskoga patrijarha, mletački podestati u Bujama, kapetani i vojni dužnosnici, općinski službenici za vrijeme Mletačke Republike i u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije, popis klerika, babica, doseljenika iz Karnije, Furlanije i Veneta, medicinskoga osoblja te popis obrtnika i trgovaca). Posebno je vrijedan popis stanovnika u Bujama s obzirom na *Status animarum* iz 1866., koji može biti vrijedno polazište daljnjih istraživanja.

U trećoj većoj cjelini autorica, po jednakom principu kao za Buje, donosi poseban popis obitelji za katastarske općine Kršete, Krasicu i Triban za razdoblje do 1945. („Famiglie presenti nei comuni censuari di Carsette, Crassizza e Tribano fino al 1945“, 217-278). Uz ovo se poglavlje nalazi i tablica s popisom nositelja obitelji u Krasici s obzirom na popis iz 1876. (279-282).

„Toponimi dei comuni censuari di Buie, Carsette, Crassiza, Tribano“ (283-332) posljednje je veće poglavlje, u kojem autorica abecednim redom popisuje sve toponime za Buje, Kršete, Krasicu i Triban koji se spominju u izvorima.

Posljednje su stranice posvećene literaturi (333-336) i sažecima na hrvatskom (337) i slovenskom jeziku (338). Iako se pojedine ilustracije vezane za Buje i tri katastarske općine koje obrađuje ova knjiga nalaze pomalo u cijeloj knjizi, na samome se kraju pod naslovom „Appendice“ (339-353) nalazi čitav niz faksimila korištenih izvora.

Ova je knjiga nezaobilazan priručnik za proučavanje raznih aspekata života na Bujštini od 16. pa sve do sredine 20. stoljeća i vrijedan izvor za daljnja istraživanja migracijskih kretanja, obiteljskih struktura i sličnih tema iz područja povijesne demografije.

Danijela Doblanić

Lia De Luca, *Albona. Un centro urbano dell'Istria veneta*, Albona: Unione italiana, Comunità degli Italiani „Giuseppina Martinuzzi“, 2014., 151 str.

Lia De Luca je talijanska povjesničarka mlađe generacije čiji je istraživački interes usmjeren na prostor mletačke Istre, ponajprije iz perspektive arhivskih izvora, kao što su sudski sporovi.

Autoričin dopunjeni diplomski rad polazi od opširnoga sudskog procesa vođenoga sredinom 18. stoljeća u Labinu, odnosno zahtjeva predstavnika seoskih zajednica i odnosa gradskih nobila i obogaćenih seljaka spram siromašnih pripadnika seoske zajednice. Prije toga autorica se osvrnula na povijest Istre od prapovijesti do kraja 18. stoljeća, ističući u dosadašnjoj historiografiji prilično zanemareno razdoblje *Settecenta* („L'Istria“, 13-25). U uvodu je istaknula kako je, zbog nepoznavanja hrvatskoga jezika, literatura kojom se koristila bila prvenstveno talijanska te ona pisana njemačkim i engleskim jezikom. Nakon pregleda povijesti Istre, piše o povijesti Labina od najstarijih vremena do kraja 18. stoljeća („Albona“, 27-48). Središnji dio knjige započinje cjelinom „Il processo per l'insurrezione svoltosi ad Albona nel 1757“ (49-83). Pobuna župan sela labinskoga kontada zbila se u travnju 1757., a prethodio joj je zahtjev seoske zajednice upućen mletačkome vijeću *Pien Collegio*, u kojem

traže zakonsko fiksiranje kamata na tzv. *livelle* i da se tako ograniči kreditor-sko proizvoljno određivanje kamata te zaustavi tešku situaciju u koju se stanovništvo time dovodi. Gradsko je vijeće taj zahtjev pokušalo prepriječiti pa se pred sudom mletačkoga Vijeća četrdesetorice (*Quarantia Civil Nuova*) toga proljeća odvijao proces za smanjenje kamata na *livelle*. Istovremeno se (25. travnja), kao i svake godine, trebao odviti izbor novih predstavnika seoske zajednice (prokuratora), koji je i doveo do pobune i kasnijega procesa. Naime, prema Odredbi Civran (*Terminazione Civran*) iz 1632., svake se godine na dan sv. Marka dvanaest seoskih župana trebalo sastati u crkvi izvan grada i izabrati nova četiri predstavnika. Međutim, okupljeni župani nisu ih imali namjeru izabrati upravo zbog procesa oko kamata koji je bio u tijeku i s kojim su dotadašnji predstavnici bili dobro upoznati i više puta zbog toga putovali u Veneciju. Dva su najglasnija župana (Faraguna i Micuglian) pritvorena, nakon čega se sljedećega jutra pred gradskim vratima našlo dvjestotinjak naoružanih seljaka koji su tražili njihovo oslobođenje. Podestat je tada oslobodio zatvorene župane i seljaci su se razišli. O tom su događaju labinski podestat, kao i predstavnici seoske zajednice, podnijeli svojevrsno izvješće Vijeću desetorice. Čitavu je priču trebao istražiti koparski kapetan Lorenzo Paruta, koji je istoga ljeta s tom namjerom došao u Labin. Autorica donosi podroban opis labinskoga procesa i ispitivanja svjedoka te potom analizira mnoge segmente života na Labinštini toga doba koji se iz procesa mogu iščitati („Le questioni emerse dal processo“, 85-98). Iz svega proizlazi velika podvojenost slaven-skoga sela i romanskoga grada, odnosno bogatih patricija i seoskih zajednica, često na rubu gladi. Razlike između bogatih stanovnika grada i siromašnih seljaka istaknula je u zaključku („Conclusioni“, 99-100), gdje je stavljen naglasak i na jezičnu podvojenost dva mikrosvijeta. Razlike su između njih vidljive kroz dokumente (izvore) koje autorica u prijepisu donosi u cjelini („Trascrizioni e appendici“, 101-139). Pored prijepisa raznih dokumenata (pismo labinskoga podestata Zuanna Bragadina, pismo/zamolba seoske zajednice, Civranova odredba iz 1632. i opširno izvješće koparskoga kapetana i podestata Lorenza Parute), autorica donosi i popis raznih službenika u gradu i predstavnika seoskih zajednica te popis podestata od 1420. do propasti Republike. Među popisima se, međutim, našla i „Cronologia istriana“ (136-139), koju je autorica, iako se u pregledu istarske, kao i labinske povijesti, zaustavila na koncu 18. stoljeća, iz nekoga razloga „produžila“ sve do 2013., a u kojoj su se našle i natuknice koje s istarskom poviješću i nemaju previše veze.